

ter odpravijo nadloge, ki izvirajo za delavski stan iz sedanjega domovinskega zakona.

Politični pregled.

Društvo »Sloga« v Gorici je dne 1. oktobra imelo svoj občni zbor in sklenilo sledečo resolucijo: 1.) Politično društvo „Sloga“ spoznava in izreka, da jugoslovanski državni poslanci bodo tem uspešneje delovali za blagor bratskih narodov slovenskega in hrvatskega, ako v državnem zboru vzajemno nastopijo, vsi združeni v eden jugoslovanski klub, in se nadeja, da to store čim preje. 2.) Občni zbor slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ sprejema z obžalovanjem na znanje, da slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici še vedno dopisuje županstvu v nemškem, torej nedeželnem jeziku, dasi je ves politični okraj slovenski, izvzemši županijo Ločnik z mešanim prebivalstvom, — in to vkljub jasni obljubi, dani na prošnjo vipavskih županstev. S toliko večjim obžalovanjem in presenečenjem pa sprejema na znanje novico, da isto c. kr. okrajno glavarstvo nalaga našim županstvu, ki so itak preobložena s posli izročenega področja, naj prevajajo strankam na slovenski jezik laške dopise okrajne bolniške blagajne, namesto da bi bilo jasno in odločno poučilo gospode uradnike blagajne, kakošne so nji dolžnosti do slovenskega občinstva. — Nalaga se prihodnjemu odboru, da protestuje s preložitvijo te resolucije pri visoki vladi proti takemu ravnanju c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici in da prosi, naj se enkrat za vselej naredi konec takim odnošanjem v deželi. 3.) Občni zbor slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ v Gorici dne 1. oktobra 1896. izraža svojo nejevoljo da visoko c. kr. pravosodno ministerstvo ni ničesa ukrenilo vkljub mnogim z dokazi podprtim pritožbam od vseh strani naše dežele in vkljub interpelaciji naših velespoštovanih gg. drž. poslancev proti nezakonito sestavljenemu letnemu imeniku porotnikov. Protestuje proti temu, da komisija pri okrožnem sodišču, ki sestavlja porotni imenik, odklanja celo take Slovence, ki poznajo oba deželna jezika, a sprejema take Italijane, ki razumejo le svoj jezik, kar je v največjem nasprotju s § 9. zakona o porotah. Protestuje dalje proti dejstvu, da se pošiljajo v deželo še vedno taki uradniki, zlasti načelniki uradov, ki niso vešč deželnim jezikom, kakor se je zgodilo v najnovejšem času z imenovanjem državnega pravdnika v Gorici, ki faktično ne umeje jezika dveh tretjin prebivalstva v deželi, če tudi ima morda v dokaz znanja kako spričevalo, ki je v nasprotju z resnico. Nalaga se prihodnjemu odboru, naj sporoči občo nejevoljo slovenskega naroda v deželi ministerskemu predsedniku Nj. vzvišenosti grofu Badeniju, ki je zapisal pravično vladanje na svojo zastavo, torej tudi pravično postopanje z z nami Slovenci na polju sodne uprave in zahteva, da se izvršuje tudi glede na nas zlato geslo: „Justitia regnorum fundamentum!“ 4.) Občni zbor slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ protestuje proti temu, da mestno županstvo v Gorici uraduje izključno v italijanskem jeziku, zlasti v izročenem področju, kar ima posebno v vojaških stvareh čisto slabe posledice. Prihodnjemu odboru se nalaga, da naznani to resolucijo vis. ministerstvu za notranje posle in zahteva, naj vlada znanprej strogo pazi na to, da bo tudi sl. županstvo v Gorici vršilo čl. 19. d. t. z, t. j. da bo uradovalo s Slovenci v slovenskem jeziku in da bo izdajalo vse oglase, ki so namenjeni za občinstvo, v obeh deželnih jezikih.

Državni proračun za leto 1897. — Finančni minister je dne 1. oktobra državnemu zboru predložil proračun za l. 1897. Skupna potrebščina znaša 692,161.183 gld. ter je v primeri z letošnjo večja za 26,889.405. Skupno pokritje za prihodnje leto se proračunava na 692,703.959 gld., za 26,697.769 gld. več kakor za letos, torej kaže prebitka 542.776 gld. Potrebščina je tako-le sestavljena: 1. Najvišji

dvor 4,650.000 gld. 2. Kabinetna pisarna Nj. veličanstva 79.500 gld. 3. Državni zbor 1,340.874. Ta potrebščina se v primeri z letošnjo zviša za 407.892 gld. in sicer zato, ker se s prihodnjim letom pomnoži število poslancev za 72. 4. Državno sodišče 22.725 gld. 5. Ministerski svet 1,317.017 gld. 6. Prispevek za skupne državne potrebščine v smislu delegacijskega sklepa z dne 23. jun. t. l. 119.132.680 gld. 7. Notranje ministerstvo 24,409.851 gld. 8. Ministerstvo za deželno brambo 23,094.170 gld. 9. Ministerstvo za nauk in bogočastje 27,741.151. 10. Finančno ministerstvo 103,387.677 gld. 11. Trgovinsko ministerstvo 47,222.804 gld. 12. Za železniško ministerstvo 98,044.730 gld. 13. Poljedelsko ministerstvo 17,722.117 gld. 14. Pravosodno ministerstvo 24,986.808. 15. Pokojninski zaklad 22,378.650 gld. 16. Državne podpore in dotacije 7,650.880 gld. 17. Drž. dolg 168,137.859 gld. 18. Uprava državnega dolga 666.490 gld. Proračun je neugoden, dasi izkaže nekaj prebitka. Toda ta prebitek ne preostaja iz vseh izdatkov, temveč vsled izločitve 25,391.690 gld. za investicije pod posebnim naslovom. Da se pokrije ta izdatek, hoče vlada najeti investicijsko posojilo v znesku 50 milijonov, od katerih se porabi 23.2 milijona v pokritje starih resortnih dolgov. Če torej odštejemo investijski proračun ter uzamemo v poštev 7.2 milijona odpisa pri državnem dolgu, kaže se v istini pomankljeja okoli 17 milijonov. Pomenljivo je tudi, da vlada ustavlja 4.7 milijona v pokritje letošnjih nepokritih stroškov, katerih drž. zbor ni bil dovolil.

Državni zbor se je sešel dne 1. oktobra. Že v prvi seji, v kateri je finančni minister predložil državni proračun za bodoče leto, je bila huda debata. Levičar Pergelt in mladočeh Herold sta stavila dva nujna predloga, o katerih se je unela huda debata. Pergelt, je zahteval naj se vlada pozivlje, da naredi konec češkemu hujskanju proti Nemcem. Herold pa, da vlada varuje češke manjšine na Češkem. Govorilo je jako rezko več govornikov. Grof Badeni je zagovarjal vladno stališče, ki hoče varovati enakopravnost obeh narodnosti na Češkem in ne odobrava od izzivanja obeh strani. Badenijev govor ni nobenega zadovoljil. Nemci se jeze, da ni priznal nemškega zaključenega ozemlja, temveč Čehom priznal jednake pravice z Nemci po vsej deželi. Predloga sta se po daljši debati izročila odseku.

Levica in vlada. — Levica je vladi napovedala hud boj. Zahteva, naj se vladi dovoli le začasni budget, potem pa zbornica razpusti. Po nje mnenju sedanja zbornica nima pravice več sklepati proračuna, ko se je potrdila volilna reforma. Vlada pa hoče, da se proračun še v tej zbornici reši. Levica preti, da se posluži vseh sredstev, da to prepreči.

Katoliški shod in grof Badeni. — Vodja levičarjev grof Kuenburg je v državnem zboru vprašal vladno, jeli solnograški namestnik na vladno povelje pozdravil katoliški shod. Grof Kuenburg je v svoji interpelaciji naglašal, da bi to utegnilo imeti neugoden vpliv na vnanjo politiko. Grof Badeni mu je odgovoril, da je namestnik v sporazumljenju z vladno pozdravil katoliški shod. Če bi vlada shoda ne bila pozdravila, bi to bilo napravilo nevoljo. Kar se pa tiče vnanje politike, na najmerodajnejšem mestu nimajo zaradi tega pozdrava najmanjših pomislekov. Levica je s tem odgovorom jako nezadovoljna.

† **Dr. Julij Greg.** V Pragi je umrl dr. Julij Greg, izdajatelj in lastnik „Narodnih Listov“ v 65. letu. Pokojnik je bil leta 1861. osnoval „Narodne Liste“. Že drugo leto je bil obsojen zaradi preostre pisave v desetmesečno hudo ječo, kar mu je pridobilo popularnost. Po prestani kazni so mu bili v Pragi priredili veliko ovacijo. 90 mest in 162 občin mu je podelilo častno občanstvo. Belcredijeva vlada mu je povrnila državljanske pravice, katere je bil zgubil. Pozneje je bil deželni in jedno leto tudi državni poslanec. Glavno njegovo delovanje je bilo urejevanje lista. Dr. Julij Greg je imel velik vpliv na češko politiko.

Ogerski državni zbor se je v ponedeljek s prestolnim govorom slovesno zaključil in ob enem razpustil. Nove volitve bodo že drugi mesec in se nova zbornica snide še pred Božičem. Volilno gibanje se je povsod že začelo. Vlada je že tudi vse potrebno storila, da svojim kandidatom zagotovi večino. Kjer to z lepa ne pojde, se bodo pa poslužili sile. Pod pretvezo, da je treba varovati red, bodo razgnali opozicijske volilce, kakor je že navada na Ogerskem. Slepri se bode tudi že pri sestavljanju seznamov volilcev. To se bode tem ložje zgodilo, ker je gospodska zbornica zavrгла zakon, po katerem bi se verifikacija volitev bila prepustila sodiščem.

Avstro-Ogerska in Rusija. — Ko bi se bila otvoritev Železnih vrat ob Donavi vršila pred posetom ruskega carja na Dunaju, bi bili brezdvomno posebno ruski listi kaj nelaskavo pisali o tej otvoritvi, pri kateri so se bratili naš cesar in rumunski ter srbski kralj. Vse druge razloge o rešitvi orijentskega vprašanja bi bili spravili na dan. Tako sta se pa baje naš cesar in ruski car pri sestanku na Dunaju natanko dogovorila o orijentskih zadevah in se tudi v vsem zjediniła o rešitvi perečega turškega vprašanja. Ruski listi niso torej o otvoritvi Železnih vrat nič neprijazno pisali, češ, da Rusija popolnoma zaupa Avstro-Ogerski glede korakov v orijentu. To prijateljsko sporazumljenje mej tema dvema mogočnima državama je velikega pomena za ohranitev miru.

Anglija. — Ruska carska dvojica zapustila je minole dni Anglijo, kjer je bila v posetih pri kraljici Viktoriji. Sestanek teh dveh mogočnih vladarjev je velikega pomena za svetovni mir. — Kraljica Viktorija praznuje prihodnje leto šestdesetletnico svojega vladanja. Ta doba je imenitna, ker ni doslej še noben vladar toliko časa gospodaril v Angliji in ker se je tekom zadnjih 60 let Anglija jako razvila in se z raznimi kolonijami pomnožila. Le Irska ne bo mogla 60letnice kraljice z nobenim veseljem in zadovoljstvom praznovati, ker je ta dežela pod njenim vladanjem močno propala. Vsi napori Ircev priboriti si pravic bili so doslej brezuspešni.

Francija in Rusija. — Ruska carska dvojica je stopila na francoska tla dne 5. t. m. popoldne. Sprejem od francoske strani je bil velikanski. Do sredine Canal la Manche so spremljale angleške ladje carsko dvojico in so se vrnile, ko so došle naproti francoske ladje. K sprejemu v Cherbourg je došel republikanski predsednik Faure z vsemi prvimi državnimi dostojanstveniki. Sprejem je bil presrčen. Obilo zbrani narod je z nepopisnim naudušenjem pozdravil mogočnega samodržca. Dne 6. t. m. je prišla carska dvojica v Pariz. Vsprejem je bil impozanten od strani naroda. Velikega pomena je poset carjev na Francoskem posebno zaradi tega, ker se ima s tem posetom oficijelno potrditi rusko-francoska zveza, ki je dala zadnja leta povod tolikim razmotrivanjem.

Turčija. — Razmere v Turčiji so v toliko boljše v kolikor so bolj v korist turški vladi. Turčija je vendar le jela skrbeti za mir, ker se boji za se. Sultan dobro ve koliko sovražnikov ima in če bi grozno postopanje proti Armencem še dalje trpelo in bi nered in nemir še nadalje gospodarila v Carigradu, kdo ve če ne bi ti obili sovražniki sultanovi v vednih prekucijah prišli do moči in bi sultana pahnili s prestola. So pa tudi vevlasti precej močno pritiskale na turško vlado in jo prisilile, da je obljubila reforme, kakor jih te žele. Bodo li te reforme v korist miru, redu in blagostanju prebivalcev Turčija tudi izvela, pokazala bo prihodnost. Če jih bo, bo to storila le vsled sile. Je pa tudi njen obstoj le od tega odvisen. — Posebna komisija iz inozemskih častnikov v turški službi preiskuje, kateri policijsti, žandarji in vojaki so kaj krivi krvavih izgrediv v Turčiji. Naposled morda le kaznujejo nekaj pobijalcev, ker to zahtevajo vevlasti.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Motorji.

§ 69. Pri postavljanji brezšumno delujočih plinovnih strojev, vročezračnih strojev in podobnih, z elementarnimi silami delujočih motorjev je prepise o kotličih smiselno uporabljati. S šumom delujoči motorji potrebujejo, da se smejo postaviti, stavbinskega dovolila stavbinskega oblastva, ki mora poprej v presojo namerovane naprave povzročiti komisijonalno razpravo v smislu §§ 23. do 25. Za odvajanje zgorin je vselej primerno skrbeti.

Vnanja oprava, ograja.

§ 70. 1. Oblastvu pristaje, velike arhitektonske napake pri stavbi, ki se misli graditi, pograjati in njih izvršitev prepovedati.

2. Lepotilo poslopja ne sme žaliti estetičnega čuta, ter ne sme posebej tudi očesu kvarno biti s previšim odsevom.

3. Navadno surove zidanje, v kolikor je vidno raz javnih prostorov in ulic, ne sme ostati nezamazano.

4. Ograje proti cestam in trgom morajo biti, kolikor moči, zidane ali železne. Polni ograjni zidovi morajo biti na zunaj primerno olepšani; pokriti jih je proti ognju varno in voda raz strehe se ne sme odtekat po trotoarji. Duri in vrata v ograjah se morajo na znotraj odpirati.

Plotovi, planke, mreže in jednake ograje, s katerimi se omeje nezazidana zemljišča proti cesti, se smejo napraviti v najvišji višini 2 m ter morajo biti vselej dostojno narejeni in redno vzdrževani.

Ta določila se ne uporabljajo na začasne ograje, ki so potrebne v namene nove stavbe.

Pešpot (trotoár).

§ 71. Vsako poslopje v notranjem stavbinskem okraji mora na ulični strani dobiti pešpot (trotoár) s primerno strugo: oba se morata položiti v predpisani nivel. Poleg vrtnih zidov ali drugačnih ograj se morajo napraviti ravno take pešpoti in struge.

Njih širina in način njih naprave, kakor tudi kakavost gradiva določi stavbinsko oblastvo.

Zidalcı novega poslopja ali prezidave so dolžni, še pred podelitvijo porabnega privolila napraviti pešpot proti strani javnih ulic, in sicer ne samo po daljavi poslopja, ampak tudi ob zemljišču, morebiti k njemu spadajočem, struge pa mora napraviti cestni posestnik.

Nadaljno vzdrževanje pešpoti prevzame občina.

Po ulicah, kjer zdaj še ni pešpoti, ali kjer obstoječe ne zadostujejo predpisom, ki jih občinski zastop izda o tem, bode iste napraviti po njega sklepu, in jedno tretjino troškov plača dotični hišni lastnik, dve tretjini pa občina.